

2015

Uudenmaan valkohäntäpeurasuunnitelma

Sisällys

1.Tavoitteet	1
2.Toimenpiteet	1
3. Kannanarviointi.....	1
3.1 Jäävän kannan arvio	2
3.2 Riistakamerat	2
3.3 Maalaskenta	3
3.4 Kevätlaskenta.....	3
3.5 Saaliin rakenne.....	3
4. Valkohäntäpeurakannan verotuksen periaatteet.....	4
4.1 Tavoitteen asettaminen tärkeintä	4
4.2 Peurakannan rakenne	4
4.3 Kohti laadukkaampaa peurakantaa	5
4.4 Yksinkertaisesti liikkeelle	5
4.5 Verotuksen suunnittelu	6
4.6 Esimerkkilaskelma.....	7
5. Vahinkojen estäminen	11

Liitteet:

1. Riistanhoito
2. Tavoitteenasettelu
3. Suunnittelun apuvälineet: suunnittelulomake
4. Tilastot: maalaskentataulukko

1. Tavoitteet

Valkohäntäpeura on kenties merkittävin riistaeläin Uudenmaan alueella, siksi sillä on tärkeää olla koko alueen kattava hoitosuunnitelma. Suunnitelman tavoitteena on koko organisaation sitoutuminen ja tietoisuus sovitusta asioista. Metsästäjät-metsästysseurat-riistanhoitoyhdistykset-riistakeskus -ketjun tulee toimia yhteistyössä parhaan mahdollisen tuloksen saavuttamiseksi. Tavoitteena on, että suunnitelma ei jäisi vain riistanhoitoyhdistysten pöydälle, vaan jokainen peuranmetsästäjä omaksuisi sen. Yhteiset tavoitteet saavutetaan parhaiten kun mahdollisimman moni metsästäjä tuntee tavoitteet ja haluaa tukea niitä omilla toimillaan.

Tavoitteina on: a) Peurakannan hoidon vastuullisuus, b) metsästystä kestävä peurakannan saaminen koko Uudenmaan riistakeskuksen alueelle, c) seurojen aiempaa parempi kyky arvioida omaa kantaa ja verotusta sekä asettaa oma tavoitteensa, d) peurakannan laadullinen parantuminen.

Tavoiteasettelussa ja toimenpiteissä huomioidaan sidosryhmien näkemykset ja pyritään siihen, että peurakanta voi biologisesti hyvin, siitä saadaan metsästyksellistä hyötyä ja vahingot pidetään kohtuullisina. Koska Uudenmaan eri osien välillä on suuria eroja sekä olosuhteissa että nykyisissä peurakannoissa, on kannan tiheyttä koskevat ratkaisut tehtävä paikallisesti.

2. Toimenpiteet

Koulutetaan ja opastetaan muun muassa tässä suunnitelmassa, kuinka verotus suunnitellaan kunkin metsästysoikeuden haltijan tavoitteiden mukaan, kuitenkin niin että se on linjassa yhteisten tavoitteiden kanssa.

Jatketaan Sorkka 2020 -periaatteiden mukaista kannanhoitoa ja sen lisäksi suositellaan, että järjestetään riistanhoitoyhdistysten vuosikokouksien yhteydessä katselmus, jossa käydään läpi edellisen metsästyskauden sarvitrofeet ja alaleuat. Sarvien katselmus on mahdollista toteuttaa myös kuvien perusteella. Tarkoituksena on vahvistaa jokaisen metsästäjän tietoisuutta ja sitoutuneisuutta Sorkka 2020 -periaatteisiin. Katselmuksen yhteydessä saadaan myös koulutuksellisuutta, kun yhdessä tarkastellaan peurojen ikäluokkia ja sarvien rakennetta. Aiheesta on mahdollista saada myös hyvä kuvapankki myöhempiä tarkasteluja varten ja se voi toimia kimmokkeena esimerkiksi metsäkauriskannan ja -rakenteen parantamiseksi.

Katselmus voidaan toteuttaa niin, että pyyntilupapapereiden mukana lähetetään tieto jokaiselle katselmukseen sitoutuneiden riistanhoitoyhdistysten luvansaajalle katselmuksesta ja Riistakeskus tiedottaa asiasta myös muiden jakelukanaviensa kautta.

3. Kannanarviointi

Valkohäntäpeuran kannanarviointi luo pohjan verotuksen suunnittelulle niin määrällisesti kuin rakenteellisesti. Tavoitteiden mukaista kannanhoitoa voidaan lähteä rakentamaan, kun tiedetään alueen peurakannan koko ja myös mahdollisimman paljon kannan rakenteesta.

Tehokas metsästysverotus yhdistettynä vahvaan ilveskantaan vaatii tarkan kanta-arvion, jotta yliverotukselta vältytään. Jatkossa kannan kehityksen seuraamisen tärkeä työväline on laadukas kannanarviointi. Pelkällä takaisinlaskennalla emme saa suunnittelua varten riittävän tarkkaa tietoa. Valkohäntäpeuran kannanarviointi on haasteellista ja siihen tarvitaan toisiaan täydentäviä menetelmiä.

3.1 Jäävän kannan arvio

Suomessa valkohäntäpeuran talvikanta-arvio perustuu tällä hetkellä saalisilmoituksen yhteydessä ilmoitettuun arvioon lupa-alueelle jääneestä peuramäärästä. Tämän arvion tekemiseen pitää metsästäjien panostaa ja ilmoittaa mahdollisimman tarkka arvio oman alueensa peuroista. Yhteisluvuissa osakkaiden tulee tehdä yhteistyötä ja arviointia seurojen raja-alueiden mahdollisten päällekkäisyyksien poissulkemiseksi.

Pitkän jahtikauden aikana saadaan tietoa eri ruokintapaikoilla käyvistä peuroista. Valikoiva verotus tuottaa tietoa peurakannasta ikään kuin sivutuotteena, koska käyttäyspaikalla vierailevia yksilöitä tarkkaillaan ja pyritään saamaan saaliiksi suositusten mukainen peura. Aiemmin käytettiin yleisesti metsästystapaa, jossa ammutaan ensimmäinen käyttäyspaikalle saapuva laillinen peurayksilö. Tämä metsästystapa ei tuota kovin paljon tietoa kohteen todellisesta peuramäärästä tai siitä, millaisia peuroja alueella on.

Jotta seuran antama kokonaisarvio alueensa peurakannasta olisi mahdollisimman tarkka, arvion tekeminen vaatii tiedon keräämistä, yhteenvedoa ja analysointia. Seuran metsästysalueen jakaminen lohkoihin ruokinta- tai käyttäyspaikoittain auttaa hahmottamaan asiaa. Kokonaisarviossa tulee pyrkiä huomioimaan peurojen liikkuminen yksittäisten käyttäyspaikkojen välillä. Liikkuvuus saattaa vaihdella paljonkin esimerkiksi petojen vaikutuksesta tai lumiolosuhteiden muuttuessa.

Metsästysaikana saaliiksi saatujen vasojen määrän perusteella voidaan arvioida, kuinka monta peuranaarasta on tarvittu ammutun vasamäärän tuottamiseen. Tällaisen takaisinlaskennan avulla naaraiden määrä konkretisoituu. Peurapukkien yksilöllinen tunnistaminen on suhteellisen helppoa. Pitää kuitenkin muistaa, että pukkien kulkemat matkat voivat olla jopa kymmeniä kilometrejä ja varoa päällekkäisyyttä kanta-arvioinneissa. GPS-merkittyjen peurapukkien vuotuinen elinpiiri on meidän olosuhteissamme mitattu keskimäärin 5 000 hehtaarin laajuiseksi (Wikström, M. 2012. Valkohäntäpeura – Uskomattoman paikkauskollinen. Metsästäjä 6–2012. Suomen riistakeskus.).

Ruokintapaikan rehun kulutus kertoo hyvin eläinten määrästä. Sääolosuhteista ja peurojen iästä ym. tekijöistä riippuen kulutus on noin 2 kg/vrk/peura. Kun seurakohtaisessa arvioinnissa huomioidaan vielä jahtikauden aikana liikenteessä kuolleet peurat ja suurpetojen aiheuttamat tappiot, tarkentuu tieto peuramäärästä. Jäävän kannan arviota annettaessa tulee ajallisesti pitäytyä pyydettyyn ajankohtaan eli alueen peurakantaan jahdin päättyessä. Kaiken kaikkiaan jäävän kannan arvioinnissa tulee ottaa huomioon useita osatekijöitä ja niiden pohjalta rakentaa mahdollisimman tarkka arvio. Jos aina vain arvioimme pelkästään peurakannassa tapahtunutta muutosta; enemmän tai vähemmän kuin edellisenä jahtikautena, emme paneudu riittävästi kannan todelliseen kokoon. Kanta-arvio ei voi jatkossa olla ”paljon” tai ”vähän”.

3.2 Riistakamerat

Ruokintapaikkojen seuraamisessa riistakamera on hyvä lisä, kunhan kuvien tulkinnessa säilytetään kriittisyys.

Kuvista saa tietoa vasojen määrästä, ja myös peurapukkien tunnistaminen on suhteellisen helppoa. Eri kehitysvaiheissa olevien peurapukkien määrä kertoo jo sinällään kannan vahvuudesta ja rakenteesta.

Jos kameroita voidaan asettaa seuran alueella useammalle ruokintapaikalle, saadaan samoihin aikoihin eri kameroihin tallentuneista peurakuvista jo erittäin hyvää tietoa. Etenkin harvemman kannan alueilla riistakameroilla voidaan tarkistaa mahdollisia päällekkäisyyksiä. Riistakameroiden käyttöä on mahdollista kehittää edelleen. Seurojen välinen yhteistyö kuvien analysoinnissa voisi helpottaa yhteisen peurakannan hoidon suunnittelua merkittävästi.

3.3 Maalaskenta

Maaliskuun ensimmäisenä viikonloppuna tehtävä suurriistan maalaskenta antaa peuran osalta käyttökelpoista tietoa varsinkin harvan kannan alueilla, joissa on mahdollista laskea yksittäisiä jälkiä.

Laskenta voidaan toteuttaa ruokintapaikkojen läheisyydessä ja peurojen kulkureiteillä. Peuratiheyden noustessa on mahdotonta tehdä luotettavaa laskentaa peurojen käyttämiltä, kovaksi tallatuilta poluilta.

Laskentaviikonlopun lumiolosuhteet vaikuttavat merkittävästi laskennan onnistumiseen. Jos edellisestä kunnan lumisateesta on ehtinyt kulua paljon aikaa, maastossa saattaa olla jälkiä runsaasti. Maalaskennan vuosittain paljonkin vaihtelevat laskentaolosuhteet aiheuttavat väistämättä arviointivirheitä. Tämä on huomioitava kahden peräkkäisen vuoden vertailussa. Useamman vuoden laskentatulokset kertovat peurakannan kehityssuunnan ja laskentatuloksia pystytään hyödyntämään yhdessä jäävän kannan arvion kanssa varsinkin pitkäaikaisena kehityssuuntana ja laajemmilla alueilla.

3.4 Kevätlaskenta

Kevätlaskenta on oikea-aikaisesti ja järjestelmällisesti toteutettuna hyvä menetelmä peurakannan koon selvittämiseen, etenkin vahvemman kannan alueilla. Se soveltuu hyvin peltovaltaisille alueille.

Laskennan idea on sen jatkuvuus, peräkkäisinä keväinä tehdyt laskennat antavat helposti vertailtavaa tärkeää tietoa kannanarvioinnin tueksi.

Jahdin päättymisen jälkeen tehtyä kannanarviointia ja kevätlaskennan tuottamaa tietoa tulee vertailla huolella. Laskenta-alueen peuramäärää voi nostaa peurojen siirtymä, joka korostuu alueilla, jossa talvi-ruokintaa jatketaan tunnollisesti kevään tuloon asti. Vahva talviruokinta kerää peurat yllättävän laajalta alueelta ja ne palaavat takaisin ”kesälaitumilleen” vasta laskenta-ajan jälkeen. Keväisen laskennan tuloksessa näkyy mahdollisesti myös kovan lumitalven vaikutus ja petojen saalistuspaineen aiheuttamat tappiot peurakannassa.

Kevätlaskenta on yksinkertainen toteuttaa, mutta vaatii laskentaan osallistuvilta jonkin verran aikaa, vaivaa ja ennakkotyötä. Laskennan onnistumisen kannalta on tärkeintä ajoitus juuri sille illalle jolloin käytännössä kaikki peurat tulevat lumien lähdeyttä ruokailemaan heinä- ja orasmaille. Tilanteen kehitystä on seurattava ja on helppo nähdä miten peurojen määrä ilta illan jälkeen lisääntyy. Sään muutokset vaikuttavat oleellisesti laskenta-ajankohtaan. Peurat ovat pellolla lämpimänä ja tyynenä iltana. Laskenta-ajankohta siis vaihtelee, mutta on usein huhti-toukokuun vaihteessa. Peltoalueita joissa peurat käyvät, on seurattava tarkasteluiltoina noin klo 19.30 alkaen ja jatkettava pimeän tuloon asti. Kun ensimmäiset vihreät versot ovat nousseet peltoon ja ilma on muuttunut riittävän lämpimäksi, alueen peurat ovat pellolla ruokailemassa. Tämä kevään hetki kestää vain kaksi, kolme päivää, mutta silloin on saatavissa hyvä käsitys alueen peuramäärästä.

Peuroja voidaan laskea kiertämällä alueen pellot, tai jos laskijoita on riittävästi, voi kullakin pellolla olla omat tarkkailijansa, jotka laskevat alueelle saapuvat peurat. Urokset saattavat jäädä kevätlaskennassa aliedustetuiksi.

3.5 Saaliin rakenne

Yksi käytetyistä kannanarviointimenetelmistä on saaliin rakenteen tarkkailu. Tätä käytetään lähinnä useamman riistanhoitoyhdistyksen kokoisille alueille. Rakennetta tarkkailemalla, ja saalishistoria tuntien voidaan arvioida esimerkiksi kaatuneiden vasojen määrästä kannan tilaa. Arviointia suorittaa yleensä Riistakeskuksen aluetoimisto.

4. Valkohäntäpeurakannan verotuksen periaatteet

Verotus tarkoittaa sitä osaa kannasta, joka metsästetään. Valikoiva verotus, eli tiettyjen ja tietynlaisten yksilöiden metsästys, perustuu useisiin syihin. Valikointi voi olla eläinsuojelullista, esimerkiksi vasallista naarasta ei ammuta, jotta turvataan vasan selviytyminen tai tiettyyn kehitykseen tai tavoitteeseen pyrkimistä. Tavoitteena voi olla esimerkiksi eläinmäärän tai kannan rakenteen muuttaminen.

Verotusta voidaan säädellä eri tavoin, käytössä on yleisimmin kolme tapaa: ajalliset rajoitukset metsästysaikojen muodossa, määrälliset rajoitukset pyyntilupineen ja laadulliset rajoitukset ja ohjeet.

Eläinkantojen tilaa voidaan arvioida monin tavoin. Esimerkiksi ylimaakunnalliset tai valtakunnalliset laskennat, joilla kerätään tietoa laajojen alueiden eläinmääristä. Laskennat soveltuvat parhaiten tiheydeltään pienten eläinmäärien seuraamiseen. Yksi tapa arvioida eläinkannan tilaa on trofeiden seuraaminen. Trofeiden laatua seurataan useimmissa Euroopan maissa ja se kuvaa eläinpopulaation kuntoa ja myös määrää hyvin. Se, että eläinpopulaatioissa on riittävästi parhaassa iässä olevia yksilöitä, antaa edellytykset myös terveelle ja hyväkuntoiselle jälkeläistuotolle.

4.1 Tavoitteen asettaminen tärkeintä

Verotusta suunniteltaessa kaikkein tärkein asia on tavoitteen asettelu, ilman tavoitteita ei voida keinojakaan määrittää. Tavoitellaanko mahdollisimman suurta saalista nyt, tai ehkä parempia saaliita pitkällä ajanjaksolla? Kannan laadun parantumista vai tuottokyvyn nousua? Kuinka paljon saalista halutaan? Kuinka paljon ollaan valmiita sietämään vahinkoja? Valkohäntäpeuran osalta vastuu kannanhoidosta on hyvin pitkälti paikallistasolla ja metsästäjillä. Maa- ja metsätalousministeriö ei ole määrännyt numeerista tiheystavoitetta, vaan kannan tulee olla elinvoimainen ja sellaisella tasolla, ettei siitä aiheudu kohtuuttomia haittoja. Tavoitteen asettelussa käytettävästä menettelystä on suunnitelmassa oma liite (liite 3). Tavoitteiden muoto ja tarkkuus voi vaihdella riippuen tarkastelualueen laajuudesta. Seuratason tavoitteet voivat olla hyvin yksityiskohtaisia ja vastaavasti maakuntamittakaavassa on ehkä tarpeen sopia vain joistakin yleisistä tavoitteista.

Yhtä kuhunkin tilanteeseen täydellisesti sopivaa verotusmallia ei ole, mutta laajemmalla alueella pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti toteutettava verotus johtaa ennen pitkää ainakin kohtuullisen hyviin tuloksiin. Paikallisesti sopimalla on mahdollista hoitaa kantaa jopa trofeeeverotusmallin mukaisesti.

4.2 Peurakannan rakenne

Suomalaisessa valkohäntäpeurakannassa ongelmat kiteytyvät kannan koon säätelyyn ja kannan rakenteeseen. Kannan rakenne on perinteisesti ollut niin sanotun lihantuottomallin mukainen, eli mahdollisimman pienestä talvikannasta on pyritty saamaan mahdollisimman suuri lihamäärä seuraavan syksyn jahdissa. Tähän on päästy ampumalla vuosittain lähes kaikki vasat ja urokset ja talvikantaan on jäänyt vain aikuisia naaraita ja jokunen aikuinen uros.

Pääosa liikennevahingoista aiheutuu syksyllä, jolloin liikenteessä ovat jo myös nuoret peurayksilöt. Maa- ja metsätalousvahinkoja valkohäntäpeurat eivät juuri laajemmassa mittakaavassa aiheuta.

Lihantuottomallin ongelma on vääristyvä kannan rakenne. On olemassa viitteitä ainakin hirvikannan osalta siitä, että vähäinen määrä uroksia, joista suurin osa nuoria, aiheuttaa viivästymistä hedelmöitymisessä ja sitä kautta syntymääjankohdassa. Myöhäisestä syntymisajankohdasta seuraava pienikokoisuus ongelmineen seuraa eläintä koko sen elinkaaren. Toinen ongelma muuhun kantaan nähden runsaasta nuorien yksilöiden määrästä on ilveksen saalistuksen helpottuminen. Vasat ja nuoret ovat ilvekselle helpointa saalista ja näin ollen ilveskanta voi hyvin ja lisääntyy, kun taas metsästäjä jää nuolemaan näppejään yrittäessään kilpailla ilveksen kanssa samasta saaliista. Metsästäjiä ajatellen

nykyinen malli, jossa aikuisia uroksia ei käytännössä ole, on luonnonvarojen alihyödyntämistä. Aikuiset, 6–8-vuotiaat peurapukit ovat saaliina huomattavasti arvokkaampia kuin vuodesta toiseen jatkuva vasojen ampuminen.

4.3 Kohti laadukkaampaa peurakantaa

Laadukkaassa ja tasapainoisessa eläinkannassa on runsaasti parhaassa lisääntymisiässä olevia uroksia. Kanta on elinvoimainen ja se saa parhaan mahdollisen geeniperimän, kun vain täysi-ikäiset ja hyväkuntoiset urokset pääsevät lisääntymään. Tasaisemman ikäjakauman omaava kanta on tasaisempi ympäri vuoden ja nuorten yksilöiden suhteellinen määrä ennen jahtikautta ei ole niin suuri.

Jo parin vuoden ajan toteutettu järkevöitetty verotus saa aikaan näkyviä muutoksia peurakannassa. Tavoitteen asettelua on tärkeää tehdä riittävän laajoilla alueilla, jotta ristiriitaiset tavoitteet ja toimet eivät estä tavoitteisiin pääsemistä.

4.4 Yksinkertaisesti liikkeelle

Peurakannan verotuksen kehittämiseksi voitaisiin lähteä liikkeelle seuraavilla periaatteilla. Toimenpiteet ovat yksinkertaisia, ja paikallisesti voi olla mielekästä viedä suunnittelua yksityiskohtaisemmaksi. Näillä periaatteilla saadaan kuitenkin jo kolmessa vuodessa hyviä tuloksia, ja mikä tärkeintä jokaisen metsästäjän on helppo noudattaa ohjeita:

- ✓ ylivuotiset urokset:
 - Ylivuotisista poistetaan huonot yksilöt esimerkiksi sarvisäännön mukaan.
- ✓ vanhemmat urokset:
 - Ammutaan vain niitä yksilöitä, joiden sarvien sisäleveys ylittää selvästi korvienleveyden.
- ✓ naaraat:
 - Tavoitteen mukaan: Kannan nousua tavoiteltaessa naaraita säästetään, kun pyritään hillitsemään kannan kasvua, on naaraita pyydyttävä.
- ✓ vasat:
 - Liikennevahinkojen rajoittamiseksi ja kannan tuottavuuden ylläpitämiseksi vasaverotuksen tulee olla riittävää. Ilveksen saalistuksen vaikutusta on seurattava ja otettava se huomioon. Riippuen petotilanteesta sopiva vasojen osuus talvikannassa on 25 %.
 - Jos urosten osuutta halutaan kasvattaa mahdollisimman nopeasti, voidaan vasoista valita ampumatilanteessa pienimmät, jolloin saaliiksi saadaan yleensä naarasvasa.
- ✓ On kuitenkin kiinnitettävä huomiota ilveksen ja muiden petojen saalistukseen, voi olla että aikuisia naaraita ei voida ampua ollenkaan ilveksen vaikutuksen alaisesta kannasta ilman että kanta kääntyy laskuun.

Yllä olevan verotusmallin mukaan toimittaessa urosten määrä ja keski-ikä nousee jo parissa kolmessa vuodessa ja saaliiksi saatavien eläinten trofeiden laatu paranee merkittävästi. Vastaavaa verotusmallia toteutetaan jo esimerkiksi osassa läntistä Uuttamaata ja tulokset ovat olleet hyviä.

4.5 Verotuksen suunnittelu

Verotuksen toteuttaminen alkaa suunnittelusta, on tiedettävä vähintään kannan koko ja rakenne, arvioitava tuotto sekä tappiot. Erilaisten kannanarviointimenetelmien avulla saatu tieto kannan koosta ja rakenteesta hyödynnetään, kun arvioidaan valkohäntäpeurakannan tuottoa. On huomioitava, että kannan koosta puhuttaessa normaalisti käytetään määreenä niin sanottua talvikantaa, eli metsästyksen jälkeistä eläinmäärää.

Kun talvikannan koko ja rakenne on tiedossa, voidaan arvioida kannan tuotto. Se tapahtuu yksinkertaisen kertolaskun avulla jossa lisääntymisikäisten naaraiden määrä alueella kerrotaan kahdella. Tämä on keskimääräinen yhden valkohäntäpeuranaaraan vasatuotto vuodessa.

Nyt tiedetään riittävällä tarkkuudella lisääntymisikäisten naaraiden ja seuraavan syksyn vasojen määrä. Tähän lisätään edellisvuonna syntyneet eli niin sanotut ylivuotiset eläimet, ja pukit. Näistä on tietysti vähennetty edellisvuoden kuolleisuus sekä metsästyksen viemä osa.

Tiedossa on siis kannan koko välittömästi vasojen syntymän jälkeen. Seuraavaksi tästä vuositasolla suurimmillaan olevasta kannasta vähennetään tappiot, joita valkohäntäpeurakannalle aiheuttavat Uudellamaalla pedoista eniten ilves ja kettu. Liikenne verottaa läpi vuoden, maatalous lähinnä rehun- tai heinäntekoaikaan. Lisäksi tappiota aiheuttavat muun muassa talvet, sairaudet ja tapaturmat.

Peurakannan liikennekuolleisuus vaihtelee alueittain liikennesuoritteen ja tiestön laadun mukaan, mutta kuolleisuus voi olla jopa vajaa kymmenen prosenttia talvikannasta (pahimmilla alueilla jopa 20 prosenttia). Suurimmillaan olevasta kannasta arvioituna määrä voisi olla reilun viiden prosentin luokkaa (pahimmilla alueilla 10 prosenttia). Liikennekuolleisuus voidaan arvioida esimerkiksi riistanhoitoyhdistyskohtaisesti kolareissa kuolleiden peurojen ja kannan koon suhteena.

Maataloudessa tappioita syntyy eniten karjatalousvaltaisilla alueilla joissa viljellään runsaasti rehua tai heinää. Näillä alueilla vasatappiot voivat muodostua suuriksi, kun niittokoneet tappavat pelloilla olevia peuranvasoja. Tämä osuus vaihtelee alueittain paljon, mutta lienee Uudellamaalla viitisen prosenttia syntyneistä vassoista.

Kettujen on todettu saalistavan merkittävän osan metsäkauriin vassoista. On todennäköistä, että valkohäntäpeuran vasojen kohtalo on ketun kohdalle osuessa sama. Kettukannan tiheydestä riippuen kettujen tappamiksi kuitenkin joutuneen vähintään viidestä kahteenkymmeneen prosenttia vassoista.

Ilveksen saalistusta on tutkittu paremmin metsäkauriin osalta, mutta voidaan kuitenkin arvioida ilvesten saalistuksen vaikutusta myös valkohäntäpeurakantaan. Kaikki ilvekset eivät valkohäntäpeuraa saa saaliikseen, mutta aikuiset urokset ja naaraat voivat olla hyvin tehokkaita metsästäjiä. Verrattuna metsäkauriista saatavaan hyötyyn saaliina peura on ilvekselle parempi, sillä siinä on enemmän syötävää. Tiettävästi yksi taitava aikuinen ilves saattaa tappaa vuosittain useita kymmeniä peuroja. Nykyisillä tiedoilla ilveksen saalistusmäärä on arvioitava Uudellamaalla vähintään kahdeksikymmeneksi prosentiksi talvikannasta. Kevään suurimmasta kannasta arvio voi olla reilun kymmenen prosentin luokkaa. Äärevimmissä tilanteissa ilvesten ilmestyminen alueelle on johtanut siihen, että aiemmin noin kuudenkymmenen prosentin verotusta kestänyt kanta kestää vain noin kolmenkymmenen prosentin verotuksen, vaikka tuottavia naaraita ei ammuttaisi ollenkaan.

Ilves voi myös välillisesti lisätä peurojen liikennekuolleisuutta. Ilvesten saalistus lisää peurojen liikkuvuutta ja nimenomaan paniikinomaista pakenemista.

On huomioitava myös mahdollinen muutto, joka voi olla muuttoa sisään- tai ulospäin. Sisäänmuuttoa ei kuitenkaan saa käyttää tekosyynä yliverotukselle. Verotuksen tulisi perustua oman alueen tuottoon. Vain kannan pienentämistarkoituksessa sekä liikenne- tai maatalousvahinkojen vahinkojen kannalta erityisen hankalilla alueilla voi olla perusteltua verottaa selvästi yli oman kannan tuoton.

Muuta kuolleisuutta tapaturmien, kovien talvien ja sairauksien osalta voidaan arvioida olevan noin viisi prosenttia kannasta. Pahoina lumitalvina tämän kuolleisuustekijän osuus on arvioitava suuremmaksi.

Metsästysverotus kompensoi muuta kuolleisuutta, mutta se on pyritty yllä olevissa kuolleisuustekijöissä jo huomioimaan kuolleisuutta pienentävänä tekijänä. Kokonaan metsästämättömässä populaatiossa muiden kuolinsyiden osuus on siis suurempi kuin metsästyspaineen alaisessa.

Keväisen kanta-arvion ja siitä vähennettyjen tappioiden jälkeen voidaan arvioida syyskannan ja tavoitteen välistä erotusta, eli osaa joka jää metsästettäväksi. Seuraavan vuoden tavoitteen mukaan määritellään myös millaisia eläimiä metsästetään. Seuraavassa kappaleessa on kuvattu esimerkkiseuran tekemä verotussuunnitelma.

4.6 Esimerkkilaskelmat

Seuran asettamat tavoitteet (1. - 3.) määrittelevät verotuksen määrän ja rakenteen.

Talvikanta: 30 peuraa (laskettu talvisen ravinnonkulutuksen ja keväällä tehdyn laskennan mukaan), joista lisääntymisikäisiä naaraita 13 kappaletta, ylivuotisia naaraita 5 ja pukkeja 5 sekä vanhempia pukkeja 7 kappaletta.

Kesäkanta on siis 30 aikuista + 13 naaraan vasat, yhteensä 26 yksilöä. Yhteensä siis 56 eläintä.

Vähennetään tappiot ensin koko vasatuotosta:

- 5 % kettu
- 10 % maatalous \implies 26 vasaa - 15 % = 22 vasaa. Huom. alueilla, joilla on vähän rehuheinän viljelyä, on maatalouden aiheuttaman kuolleisuus vähäisempi.

Seuraavaksi tappiot koko jäljellä olevasta kannasta:

30 aikuista + 22 vasaa = 52 yksilöä

- 5 % liikenne
- 10 % ilves \implies
- 5 % muu kuolleisuus 52 yksilöä - 20 % = 41,6 yksilöä.

Syksyiseksi metsästettäväksi kannaksi arvioitiin siis noin 42 yksilöä. Kun tappioista arvioidaan kuhunkin ikäluokkaan kohdistuneet tappiot, voidaan laskea myös millaisia eläimiä voidaan jahtikaudella metsästä.

Aikuisia naaraita on -20 % kuolleisuuden jälkeen jäljellä 10.

Ylivuotisia naaraita on jäljellä 4 ja ylivuotisia uroksia 4 sekä aikuisia uroksia 6 ja vasoja siis loppuosa, eli 18 yksilöä. Seuraavana erilaisten tavoitteiden mukaiset verotussuunnitelmat 1.–3.

1. **Tavoitteena nostaa hiukan kantaa ja samalla urosten määrää ja keski-ikä.** Voidaan metsästää seuraavasti:

- 2 ylivuotista naarasta
- 1 ylivuotinen huonosarvinen uros, sarvipiikkisäännön mukaan
- 1 aikuinen uros jonka ikä vähintään 7 vuotta tai ylivuotinen huonosarvinen uros, sarvipiikkisäännön mukaan
- 3 naarasvasaa ja 2 urosvasaa

2. **Tavoitteena pitää kannan koko nykyisellään ja nostaa hiukan urosten määrää ja keski-ikä.** Voidaan metsästää seuraavasti:

- 2 ylivuotista naarasta
- 1 ylivuotinen huonosarvinen uros, sarvipiikkisäännön mukaan
- 1 aikuinen uros jonka ikä vähintään 7 vuotta tai ylivuotinen huonosarvinen uros, sarvipiikkisäännön mukaan
- 4 naarasvasaa ja 4 urosvasaa

3. **Tavoitteena laskea kannan kokoa ja samalla nostaa urosten suhteellista osuutta ja keski-ikä.** Voidaan metsästää seuraavasti:

- 3 ylivuotista naarasta
- 1 aikuinen naaras
- 2 ylivuotista huonosarvista urosta, sarvipiikkisäännön mukaan
- 1 aikuinen uros jonka ikä vähintään 7 vuotta tai ylivuotinen huonosarvinen uros, sarvipiikkisäännön mukaan
- 5 naarasvasaa ja 4 urosvasaa

4.7 Eri verotusmallit käytännössä

Yksikään verotusmalli ei toimi, mikäli siihen ei yksilötasolla sitouduta. Jokainen metsästäjä tekee valinnan laukaistessaan aseensa. Hyviin tuloksiin voidaan päästä vain, jos ollaan valmiita tekemään valintoja, jotka tukevat yhteistä tavoitetta. Säästämällä nyt voi saada tulevaisuudessa enemmän ja parempaa!

On tärkeää muistaa, että syksyllä aloitettua ruokintaa jatketaan niin pitkälle keväeseen, että luonto herää tuottamaan uutta vehreää ravintoa. Kestävän käytön mukainen verotus onnistuu parhaiten, kun peurakannan verotusta suunnitellaan yhteistyössä naapureiden kanssa.

Jo käytössä oleva keino urosten määrän lisäämiseksi ja keski-ikä nostamiseksi on seuraava Mikael Wikströmin ja Sorkka 2020 ohjeisiin perustuva yksinkertainen säännöstö, joka antaa useammille uroksille mahdollisuuden elää täysikasvuiseksi. Jotta nykyistä useampi uros saisi kasvaa täysikasvuiseksi (ikä n. 6½ v.), ei kaikkia näkyville tulevia uroksia voida ampua. Ennen laukauspäätöstä tarkistetaan sarvien haarautuminen ja sarvien leveys. Menetelmä on yksinkertainen, eikä vaadi erityisosaamista:

**SUOMEN
RIISTAKESKUS**
FINLANDS VILTCENTRAL

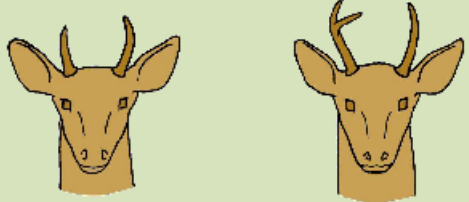
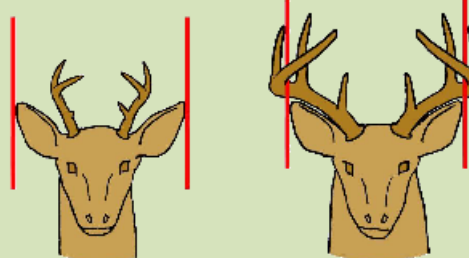
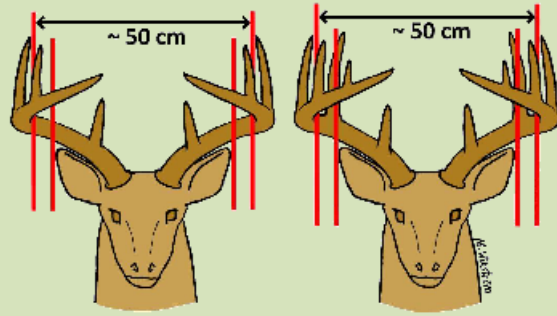

**SUOMEN
VETSÄÄNTALALLISUUSKESKUS**

Valikoiva valkohäntäpeuraverotus

Valkohäntäpeuran luonnollinen käyttäytyminen esimerkiksi kiiman yhteydessä edellyttää, että kannassa on monta täysikasvuista, iältään 4½ – 7½ -vuotiaasta urosta. Siksi kannattaa antaa 1½ – 3½ -vuotiaiden urosten vanheta. Heikoimpia 1½-vuotiaita uroksia voidaan kuitenkin kaataa. Tämä malli näyttää, miten sarvien kehityksen avulla voidaan vähentää nuoriin uroksiin kohdistuvaa metsästyspainetta.

<p>Nuoria heikosti kehittyneitä, joita voidaan kaataa: Ainakin toinen sarvipuolisko haarautumaton</p>	
<p>Nuoret normaalisti kehittyneet, jotka saavat vanheta: Molemmat sarvipuoliskot ovat haarautuneet ja sarvien sisäleveys on pienempi tai sama kuin korvien leveys</p>	
<p>Täysikasvuisia, joita voidaan kaataa: Sarvien sisäleveys on merkittävästi suurempi kuin korvien (noin 50 cm) – tai sarvipuoliskon pituus on ainakin noin 50 cm – tai ikä on ≥ 4½ vuotta</p>	

Lisää luettavaa valikoivasta valkohäntäverotuksesta esimerkiksi; Metsästäjä 05-2013 © Mikael Wikström

Sorkka 2020-säännöstö on hyvä ja helppo lähtökohta kohti paremmin voivaa peurakantaa. Sitä voidaan pitää eräänlaisena minimitasona laajan alueen kannanhoidossa. Kuitenkin on suotavaa, että peurapukit saisivat kasvaa 6-8-vuotiaiksi, ja tähän Sorkka 2020 -säännöstö ei riitä. Paikallisesti ja seuroittain on hyvä sopia pukkien päästämisestä vanhemmiksi ja opetella arvioimaan niiden ikä.

Erittäin tärkeää on sarvisäännöistä ja muista riippumatta muistaa, että naaraat ovat paikallisia. Asettuneen naaraan vuosikotialue Uudellamaalla on useimmiten noin 2000–4000 ha (Wikström, M. 2012. Valkohäntäpeura – Uskomattoman paikkauskollinen. Metsästäjä 6–2012. Suomen riistakeskus.). Seuroilla voi siis olla omia naaraita, ja niistä kannattaa pitää huolta. Sopiva määrä vakituisesti alueella eläviä aikuisia tuottavia naaraita helpottaa myös verotuksen suunnittelua.

5. Vahinkojen estäminen

Valkohäntäpeurat ovat yleensä melko harmittomia eläimiä maa- ja metsätaloudelle. Joskus voi kuitenkin syntyä tilanteita, joissa maanomistaja kokee niistä haittaa. Tällaisissa tilanteissa asiaan tulisi puuttua nopeasti, jotta vahingot eivät pääse kasvamaan suuriksi, ja asia olisi sosiaalisesti helpointa hoitaa. Pyyntiä kannattaa suunnata viivyttämättä vahinkokohteille. Vahinkokohteille on saatavissa Riistakeskuksen aluetoimistosta lainaan sähköpaimenia ja muovista huomionauhaa. Näiden asettaminen usein on riittävä toimi pitää eläimet poissa vaikkapa vahingolle aralta erikoisviljelmältä. Pahimmissa tapauksissa on mahdollista saada metallista riista-aitaa koko alueen ympäröimiseen. Metsästysoikeuden haltijan kannattaa olla tässä asiassa aktiivinen ja hoitaa asiaa yhdessä maanomistajan kanssa, näin suhteet maanomistajiin säilyvät hyvinä ja ymmärrystä metsästysharrastusta kohtaan riittää. Hirvien aiheuttamia metsävahinkoja taimikoissa on estetty menestyksekkäästi Trico -nimisellä syönnin estoaineella. Aine tepsinee myös valkohäntäpeuralle. Ainetta on voinut hankkia Riistakeskuksen aluetoimistolta hirvieläinten pyyntilupamaksuvaroilla tuettuun hintaan.

Suurin ongelma valkohäntäpeuran osalta on liikennekolarialttius. Erittäin hyvä keino vähentää kolareita ja samalla estää mahdollisia muita vahinkoja, on riistapeltojen ja ruokintapaikkojen sijoittelu. Eläimiä ei tule houkutella liikkumaan maanteiden yli päivämakuupaikoilta ruokailemaan, vaan ruokailupaikat tulee sijoittaa niin, ettei turhia teiden ylityksiä tule. Liikennevahinkotilanne on huomioitava paikallisen kannan tiheyden säätelyssä. Pahassa paikassa sijaitseva syysvilja tai muu houkutteleva ruokamaa voi aiheuttaa paikallisia kolarikeskittymiä. Tällaisille paikoille tulisi voida asettaa väliaikaiset varoitusmerkit. Jos ongelmia ilmenee metsästysaikana, voi metsästyksen painottaminen tällaisille paikoille olla hyvä keino vähentää kolareja. Vahinkoja aiheuttavien eläinten ampuminen huomioidaan seuran muilta alueilta ammuttavien eläinten määrässä, niin että kokonaisverotus pysyy sopivalla tasolla.

Jos vahinko-ongelmiin ei yrityksistä huolimatta löydetä muuta ratkaisua, eikä pyyntilupien nojalla tapahtuvalla pyynnillä voida esimerkiksi vuoden ajasta johtuen poistaa vahinkoja aiheuttavia valkohäntäpeuroja, on mahdollista hakea Suomen riistakeskukselta metsästyslain 41 c §:n mukaista poikkeuslupaa vahinkoa aiheuttavien peurayksilöiden poistamiseen. Poikkeuslupa voidaan myöntää vain, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, ja poikkeuksen myöntäminen on välttämätöntä pykälässä todettujen edellytysten näkökulmasta.

LIITE 1 RIISTAPELTOJEN JA RUOKINNAN TARKENNETUT OHJEET

Rehukasvituotannon perusteet ja viljelymenetelmät

Riistarehukasvituotannon lähtökohdat ovat vaatimuksiltaan samansuuntaiset verrattuna perinteisen maatalouden kasvituotantoon. Onnistunut riistarehukasvusto saadaan parhaiten aikaiseksi asianmukaisella maanmuokkauksella, maaperän happamuuden ja ravinnetilanteen selvitykseen perustuvilla maaperänäytteillä ja siten oikealla, viljeltävistä rehukasvilajikkeista riippuvalla täsmälannoituksella.

Yleisesti riistapeltojen PH on alhainen ja tilanteen korjaaminen edellyttää hyvää peruskalkitusta ja ajoittaista hoitokalkitusta. Alhainen PH johtuu usein pellon pitkään viljelemättömänä olosta. Riistapeltokäytössä oleva pelto puolestaan happamoituu sen vuoksi että syysmuokkausta ei tehdä sillä rehukasvuston tarkoitus on olla riistan käytettävissä juuri syys- ja talvikautena.

Rikkakasvien ja kasvitautien torjunta asettaa omat haasteensa. Torjunta-aineiden käyttö on kuitenkin mahdollista ainoastaan EU- tukisopimuksettomissa kohteissa. Juolavehnän torjunnassa on ajoittain käytettävä glyfosaattipohjaisia torjunta-aineita ja esimerkiksi kaalikasvien ns. juurimöhön ehkäisemiseksi sekä maaperän parantamiseksi tulee noudattaa vuoroviljelyä. Samassa kohteessa tulisi viljellä peräkkäisinä vuosina eri lajikkeita ja lajikeseoksia vähintään kolmen vuoden jaksoissa.

Kasvinsuojeluaineiden käyttö on pääsääntöisesti kielletty EU-tukisopimuksissa.

Kuva: Marko Muuttola

Huolellisesti perustetut nurmet apilavaltaisine kasvustoineen parantavat peltopohjan viljavuutta humustaen ja typettäen maaperää. Ajoittainen parin vuoden lepotila parantaa pellon kasvukuntoa ja tarjoaa mahdollisuudet riistarehun talteenottoon. Esimerkiksi niiton jälkeinen puna-apilan odelma tarjoaa peuroille maittavan kasvuston syyskaudelle.

Talven tullen jo lähes loppuun kaluttu riistapello.

Kuva: Marko Muuttola

Riistapellon perustaminen

Riistapelloa perustettaessa on huolehdittava pellon peruskunnostuksesta, hivenlannoituksesta ja kalkituksesta. Huomiota kannattaa kiinnittää myös eri laji- ja lajikevaihtoehtoihin. Erilaiset seokset täyttävät myös EU-tukikelpoiset kriteerit. Apilavaltaisilla heinäkasveilla perustetut riistapellot soveltuvat erinomaisesti korjattavaksi satokasviksi talviruokintaa varten.

Parhaimmillaan riistapellon koko on muutamasta kymmenestä aarista pariin hehtaariin. Laajoilla pelloilla suurin osa sadosta voi jäädä hyödyntämättä. Tilkkutäkkimäisesti sijoitetut pienialaiset pellot tarjoavat vaihtoehtoisia ruokailumahdollisuuksia esimerkiksi petojen saalistuspaineelta. Valkohäntäpeuroille maistuvat apiloiden ja heinä- sekä nurmikasvien lisäksi kaalikasvit. Rehukaali, naattinauris, rehuöljyretikka ja rehurapsi sopivat peuroille perustettaviin riistapelloihin.

Lähes poikkeuksetta riistapellon perustaminen lähtee liikkeelle pellon rikkakasvuston torjunnalla, kyntämisellä ja äestyksellä. Näitä seuraakin sitten varsinainen kylvö, joko koneella tai käsin. Kokeilemisen arvoinen on myös suorakylvömenetelmä, jossa äestysten jälkeen pellon annetaan rauhassa kasvattaa rikkakasvusto joka käsitellään torjunta-aineella ja kylvetään parin päivän sisällä kylvökoneella. Tämä menetelmä ehkäisee hyvin rikkakasvuston haittaa, sillä riistapellotsemenet ovat jo itämässä samalla kun pinnassa oleva rikkakasvusto kuoleentuu.

Kylvöajankohdaksi riittää hyvin kesäkuu, varsinaisten kylvötöiden jälkeen. Rukiille ja rehuöljyretikalle sopiva kylvöajankohta ajoittuu vuodesta riippuen elokuun ensimmäisen viikon tuntumaan. Oikein ajoitetulla kylvöllä sato ehtii valmistua syys-lokakuulle. Tuholaisongelmat etenkin kaalikasveille vähenevät merkittävästi kesäkuun puolivälin jälkeen ja sato on runsaimmillaan peurojen varustautuessa talveen.

Riistapellon lannoituksella on merkitystä etenkin kaalikasveja kylvettäessä. Ne tarvitsevat runsaasti ravinteita tuottaakseen mehevän kasvuston.

Aktiiviset riistanhoitajat hyödyntävät osan sadosta keräämällä apilapitoisen rehun joko seiväskuivatuksen kautta latoon tai pyöröpaalaamalla, jolloin se on hyödynnettävissä talviruokinnassa.

Kylvömenetelmät

Riistapellon siemenet voidaan kylvää kukin lajike yksin, esimerkiksi parin kolmen koneen levyisinä kaistoina tai jos lohko on pieni niin koko lohko samaa kasvustoa kylväen. Haittapuolena on kasvituholaisten ilmaantuessa yleensä koko kasvuston tuhoutuminen. Kaistoihin kylvettäessä on helpompi seurata mitkä lajikkeet kelpaavat parhaiten ja siten valikoituvat parhaat lajikkeet kunkin alueen riistapelloille.

Seosten etuna on niiden monipuolisuuden lisäksi se että esim. kirppojen ilmestyessä tuho ei ole totaalinen vaan yleensä kasvustosta kehittyy aina vähintään jokin lajike. Seospellossa ruokaillessaan peurat kuljeksivat hitaasti edeten, napsien suuhunsa mieluisimpia kasveja tai niiden osia.

Monivuotisilla apila- ja heinäpelloilla parannetaan maan laatua sekä ehkäistään tauteja. Nämä sopivatkin mainiosti riistapelloissa noudatettavaan viljelykiertoon.

Maatalouden tukijärjestelmään kuuluvat, valkohäntäpeuroille soveltuvat pellot

Monivuotinen nurmipelto:

- kylvö 30.6. mennessä, kylvettävään heinä- ja nurmikasvi seokseen lisätään enintään 20 % siementen painosta apilakasveja
- sadon saa korjata ja hyödyntää
- nurmipellon päättäminen toisen vuoden jälkeen 31.8. alkaen
- ei kasvinsuojeluaineita
- perustuki 170€/ha/v+ tilatuki ja voidaan maksaa luonnonhaittakorvausta

Riistapelto:

- kylvö 30.6. mennessä, niitto 1.8. jälkeen jolloin sato hyödynnettävissä riistan ruokinnassa
- ei kasvinsuojeluaineita
- siemenseoksessa oltava vähintään kahta seuraavista lajikkeista: viljat, tattari, auringonkukka, öljypellava, herne, rypsi, rapsi, sinappi, rehukaali, rehurapsi, öljyretikka, rehujuurikkaat (rehusokerijuurikas, naattinauris tai turnipsi), heinäkasvit ja apilat.
- heinä-apilaseos ei ole hyväksyttävä riistakasvusto vaan seassa on oltava jotakin em. yksivuotista kasvia
- riistapelto voidaan pitää samalla lohkolla yksi tai useampi vuosi
- lohkolle on kuitenkin vuosittain kylvettävä vähintään yhtä yksivuotista riistakasvia, jos jokin monivuotinen kasvi on kylvetty ensimmäisenä vuonna
- perustuki 300€/ha/v+ tilatuki ja voidaan maksaa luonnonhaittakorvausta

Maisemapelto:

- kylvö 30.6. mennessä, niitto 1.8. jälkeen jolloin sato hyödynnettävissä
- ei kasvinsuojeluaineita
- siemenseoksessa on oltava vähintään kahden seuraavan kasvin siemeniä: hunajakukka, auringonkukka, sinimailanen, persianapila, keltalupiini, ruisvirna, ruiskaunokki, malva, kehäkukka, silkkiunikko sekä valko- ja keltamesikkä.
- seokseen lisätään hirvieläimille soveltuvia kasveja
- pohjavesialueille kylvettävässä seoksessa saa olla enintään 20 prosenttia typensitojakasveja.
- maisemakasveja voidaan viljellä samalla lohkolla yksi tai useampi vuosi, kasvusto on kylvettävä vuosittain
- perustuki 300€/ha/v+ tilatuki ja voidaan maksaa luonnonhaittakorvausta

Viherlannoitusnurmi:

- kylvö 30.6. mennessä, kylvettävään heinä- ja nurmikasvi seokseen
- lisätään vähintään 20 % siementen painosta apilakasveja

- kasvinsuojeluaineiden käyttö sallittua
- lohko enintään kaksi kasvukautta
- sato hyödynnettävissä

Lisätietoa tukimuotojen hyödyntämisestä osoitteesta:

http://www.maaseutu.fi/attachments/5njOwmLQQ/Peltojen_kaytto_2901.pdf

Rehukasvit valkohäntäpeuroille

HEINÄKASVIT

Yksivuotinen raiheinä

- raiheinästä saadaan satoa vielä myöhään syksyllä, jolloin se kelpaa hyvin myös hirvieläimille
- savimailla yksivuotinen raiheinä kärsii helposti kuivuudesta
- kylvömäärä seoksissa 3–5 kg/ha, kylvösyvyys 1–2 cm

Puna- ja muut apilat

- ei happamille maille (ph alle 5,5)
- lohkolla ei saa olla apilamädälle suotuisia kosteita oloja, ei menesty pelloilla joissa suojaisia metsänreunoja, painanteita tai joissa lumi säilyy pitkään keväällä
- seoksissa suositaan timoteita, koska se ei kilpaile yhtä vahvasti apilan kanssa kuin nurminata
- erinomainen korjattavaksi talviruokintaa varten
- valkoapilaa käytetään laitumissa, alsikeapila kasvupaikaltaan puna-apilaa vaatimattomampi, persianapila yksivuotinen (talvehtii huonosti)
- kylvömäärä 2–7 kg/ha seoksissa, kylvösyvyys 1–2 cm

Nurminata

- kestää hyvin tauteja ja kuivuutta
- runsaslehtisenä, soveltuu parhaiten laitumiin ja säilöttäväksi
- kylvömäärä seoksissa 48 kg/ha, kylvösyvyys 1–2 cm

Timotei

- vaatimaton, sietää hyvin happamuutta, hyvä talvehtimiskyky
- kärsii herkästi kuivuudesta poutivilla mailla, soveltuu jääpolteherkille kasvupaikoille
- ennen korsiintumista kohtuullinen maittavuus
- seoksessa viljellään nadan ja puna-apilan kanssa
- kylvömäärä seoksissa 6–15 kg/ha, kylvösyvyys 1–2 cm

KAALIKASVIT

Kaalikasvit ovat yleisesti vaativampia kuin heinäkasvit. Kaalikasvit ovat lehteviä ja tarjoavat runsaasti ravintoa, osa aina juurta myöten. Parhaiten kaalikasvit menestyvät omina lohkoinaan, mutta niitä voidaan käyttää hyvällä menestyksellä myös seoksissa keskenään tai esimerkiksi kauralla höystettynä.

Rehukaali

- lehtevä ja maittava kaalikasvi
- vaateliias viljeltävä johtuen hitaasta itävyydestä ja kasvusta
- ongelmana rikkakasvit ja varhain keväällä tuhohyönteiset
- tarvitsee menestyäkseen hyvin lannoitetun maan (mieluiten savipitoinen)
- siemenmäärä n. 4 kg/ha., kylvösyvyys n. 1,5 cm. soveltuu myös seokseen kauran, rehunauriin, rehurapsin ja naattinauriin kanssa (seos esim. kaura n. 120 kg/ha + kaalikasvit 2–3 kg/ha)

Naattinauris

- nopeasti kehittyvä, satoisa ja maittava kasvi
- kestää hyvin myös huonoja syys-säitä ja yöpakkasia
- myöhäisenä kylvönäkin (30.6.) ehtii kehittyä suureksi jolloin kirpatkaan eivät ole haittana
- siemenmäärä n. 2 kg/ha., kylvösyvyys n. 1,5 cm. soveltuu myös seokseen kauran, rehunauriin, rehurapsin ja rehukaalin kanssa

Rehunauris

- kasvattaa suurikokoisen juuren runsaan lehdistön sijaan
- juuri kasvaa suurelta osin maan pinnan päällä jolloin se on peurojen saatavilla
- kestää pakkasia melko hyvin
- siemenmäärä n. 2 kg/ha. kylvösyvyys n. 1,5 cm. soveltuu myös seokseen kauran, naattinauriin, rehurapsin ja rehukaalin kanssa

Rehurapsi

- kuten rehukaali, mutta nopeampi kasvamaan
- pakkaset parantavat maittavuutta
- siemenmäärä n. 4 kg/ha., kylvösyvyys n. 1,5 cm. soveltuu myös seokseen kauran, naattinauriin, rehunauriin ja rehukaalin kanssa

VILJAKASVIT

Kaura

- yleisin riistapelloissa käytetty kasvi
- maittaa kaikille hirvieläimille
- kaura-herne seos maittaa erityisesti peuroille
- siemenmäärä esim. kaura 50 kg ja herne 120 kg/ha

Ruis

- syysoras peuroille erittäin maittavaa, samoin kuin keväällä lumien sulaessa
- siemenmäärä n. 150 kg/ha

Pinta-alatarve

Riistapellon arvioitu pinta-ala tarve valkohäntäpeuralla on noin 0,05ha/yksilö/vuosi. Koska riistapeltokasvustoja käyttävät useimmiten myös muut riistaeläimet, erityisen tehokkaasti hirvet, on pinta-ala toteutukset syytä mitoittaa hieman yläkanttiin. Muutama hirvi voi syys lokakuulla kuluttaa kuukauden aikana yhden kohteen peurarehut hehtaarin-parin alueelta. Eläinten talvehtimisalueella sijaitseva riistapello on luonteva kohde myös varsinaisen talviruokinnan käynnistämiseksi.

Muut ravintokohteet

Metsäauto- ja tilusteiden sekä ojitusten pientareet tai sähkölinjojen aluset ovat potentiaalisia riistaravinnon tuottokohteita. Kasvillisuutta hallitsevat usein eri pajulajikkeet, pihlajat sekä haavat, maitohorsma ja vadelmikot. Pajujen sekä muiden ”pehmeiden” puulajikkeiden ja pensaiden maittavuutta ja sulavuutta peuraravintona voidaan edistää säännöllisellä vesomisella (raivaussaha tai traktori & niittokone). Nuoret versot ovat haluttua syys- ja talviravintoa.

Talviruokinta

Myös ruokintapaikat tulisi sijoittaa peurojen luontaisille talvehtimisalueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Säännöllisten ruokintatoimien suorittamiseksi ruokintapaikkojen saavutettavuus on toisaalta tärkeä yksityiskohta. Valko-häntäpeurat muuttuvat kevättalvella, yleensä viimeistään maaliskuulta alkaen liikehdinnässään päiväaktiivisemmiksi saapuen ruokintapaikoille usein jo valoisan aikana Helposti saavutettavat kohteet saattavat kuitenkin olla muun luonnon virkistyskäytön vuoksi häiriöalttiimpia.

Talviruokinta avoimessa maastossa on eläinten ruokailun kannalta tiheikköjä tai umpimetsää parempi vaihtoehto. Valoisat peltoheidot kuten riistapellot, tai muut sopivan päivämakuusuojan ympäröimät aukiot ovat parhaita ruokintapaikkoja (aurion lämpöenergia ja eläinten D-vitamiinituotanto/kalsiumin imeytyminen/luusto ja tulevan kesän sarvien kasvu). Avoimilla ruokintapaikoilla lumipyry saattaa välillisesti haitata ruokintatoimintaa, kun taas ilvesten ylläköt tuottavat harvemmin tulosta, sillä vaara havaitaan useimmiten ajoissa.

Maanomistajan luvalla voidaan paksun lumen aikana helpottaa peurojen liikkumista tekemällä moottorikelkalla tai traktorilla polkuverkostoja päiväoleskelupaikkojen suunnalta ruokintakohteisiin. Valkohäntäpeurat oleskelevat mielellään talvisten ruokintapaikkojen läheisyydessä ja käyttävät myös ruokintapaikkojen välisiä uria siirtyessään ruokintapaikalta toiselle.

Suuntaa antavana tiheytenä on valkohäntäpeurojen ruokinnassa pitää noin 1 ruokintapaikka/2–5 km²/määritely talvinen hoito- ja esiintymisalue. Liikennöityjen teiden läheisyyttä tulee aina välttää. Eläinten teiden ylityksiä ei silti aina voida estää ja teiden ylitystarve on usein suhteessa ruokinta-paikkojen määrään ja sijaintiin. Teoreettinen etäisyys liikennöityyn tiestöön (kantateistä alkaen) tulisi ruokintapaikoilta olla vähintään yksi, mieluiten kaksi kilometriä.

Jotta kaikki ruokinnassa olevat yksilöt saisivat haluamansa ravinnon viiveettä, tulisi ruokintapaikalla olla useita rehutarjonta pisteitä, mieluiten noin 5 metrin välein. Tällöin eläimet voivat ruokailla yhtä aikaa ja välttyä vahvempien yksilöiden painostukselta. Vaikka talvi tekee eläimistä sosiaalisempia, ovat vanhemmat peuraurokset usein varsin dominantteja. Tällainen yksittäisen ruokinta-automaatin ”omistaja” pitää tuolta ainokaiselta rehupisteeltä loitolla toiset lajitoverit. Nämä saattavat vuoroaan odotellessa napsia ajankulukseen ympäristöstä ei-toivottuakin kasvillisuutta.

RUOKINNAN ALOITTAMINEN AJOISSA JA LUONTEVASTI

Mikäli talviruokinta aloitetaan, on se syytä käynnistää viimeistään ensilumilta. Tällöin peurojen ruuansulatuselimistölle jää aikaa sopeutua erityisesti valkuaiseltaan luonnonravintoa korkeatasoisemman väkirehun, kuten viljan sulattamiseen. Talviruokinnasta huolimatta valkohäntäpeurat käyttävät jatkuvasti myös luonnonravintoa, joka sisältää enemmän sopivia kuituja ja elintärkeitä kivennäisiä kuin esimerkiksi pelkkä kaura.

Ruokinta tulisi toteuttaa luontevasti, eli on syytä kiinnittää huomio rehujen laatuun sekä tarjontatapoihin ja tavoittaa mahdollisimman monipuoliseen rehustusrakenteeseen. Pienet hirvieläimet valikoivat ravintonsa tarkasti, joten myös rehujen tarjolle asettamistavassa on haasteensa.

Kaukalot ja ruokinta-automaatit soveltuvat lähinnä viljan tai muiden väkirehujen tarjontaan. Muut kuin väkirehut voidaan pääsääntöisesti tarjota puhtaalta lumelta. Lumessa ruokailu on eläimille muutoinkin luonteva, talvinen olotila jossa otetaan sorkat avuksi.

Sorkilla ravintoa kaivetaan ahkerasti esiin syvässäkin hangessa, mustikan varvikoista orasiin, riistapelloilla naattinauriista rehurapsin- ja -kaalin varsiin. Myös ruokintaheinän syönnissä sorkat auttavat parhaiden makupalojen valikoinnissa. Ruokintalaitteista niin sanottujen heinähäkkien heikko puoli on siinä, että peurat saavat häkkiheinistä jotain irti vain turvallaan ja senkin vähän lähinnä vain heinäpehkon pintakerroksesta. Sorkat eivät tässä taivu avuksi.

Heinähäkit tulisi rakentaa niin kookkaiksi, että ne toimivat heinätarjonnan ohella myös heinävarastona. Tällöin osa heinästä voidaan tarjota varsinkin pakkasjaksoilla suoraan hangelta. Tarjottavan heinä tulisi olla mieluiten puna-apilaa ja runsaasti nurmi- tai niittykasveja sisältävää. Pakkasella hangelta tarjottuna se saa hieman kostuakin paremmin sulavaksi.

NESTEYTYKSESTÄ HUOLEHDITTAVA

Omena, peruna, porkkana, punajuuri tai rehujuurikkaat ovat hiilihydraatti- ja nestepitoisina tärkein osa hyvin rakennettua ruokintaa. Ne neutraloivat luonnonravintoa korkeatasoisemman ravinnon (väkirehut) mahdollisia haittoja. Pitkälle syksyyn niiden tarjonta onnistuu rehukaukaloista. Talven ja pakkasten tullen, hieman lapion kärjellä pilkkoen ja lumeen annostellen ne tulevat parhaiten hyödynnetyiksi.

Lämpötilan laskiessa lumen vesipitoisuus pienenee, jolloin eläimet eivät saa lumesta korkeatasoisen (vilja) ravinnon sulattamisen edellyttämää nestemäärää. Tämän vuoksi eläinten nestetasapainon säilymiseksi on tarjolla oltava ennen kaikkea neste-, mutta myös kuitupitoista ravintoa kuten apilapitoista heinää tai nurmisäilörehua. Mitä alemmaksi lämpötila laskee, kasvaa ruokailuun käytetty aika nestepitoisen rehun parissa suhteessa väkirehun kuten viljan parissa vietettyyn aikaan.

Nurmisäilörehu on perunan ja juuresten lisäksi edullinen neste-, kuitu- ja kivennäispitoinen lisä talviruokintaan. Siihen soveltuu erinomaisesti maataloudessa käytössä olevalla korjuu- ja paalaustekniikalla talteen otettu, runsaasti nuorta puna-apilaa sisältävä nurmiseos. Puna-apilanurmen perustaminen varta vasten satoisaksi riistapelloksi on kannattava investointi.

Maaseudun mehustamoista kannattaa syksyllä tiedustella kosteutta, kuitua ja energiaa (sokerit) sisältävää omenamehun puristejätettä. Sitä voidaan parannella esimerkiksi sekoittamalla siihen kompostorihakkurilla silputtua maa-artisan lehvästää (myöhään vihreä kasvusto – kivennäispitoinen, raakavalkuainen noin 25 %). Rehu säilötään painorehumenetelmällä sekoittamalla siihen AIV-säilöntäainetta noin 4–6 litraa tuhatta rehukiloa kohti.

Tarjonnan yhteydessä rehuun tulisi sekoittaa hieman ruokintakalkkia (noin 3–5 %), sillä omenapuristeen sokerit saattavat ryöväätä eläinten elimistöstä kalsiumia ja magnesiumia. Myös talviaikainen suolakivien käyttö voi heikentää elimistön kalsiumin tasoa, joten vähäinen ruokintakalkin tarjonta rehun seassa on suotavaa. Suolantarjonnan otollisin aika eläinten aineenvaihdunnan kannalta (mm. karvan vaihto) on kevät-, kesä- ja syyskausi.

VAROVAISUUS VILJAN KANSSA

Viljalajikkeista maittavin on yleensä kaura, joko sellaisenaan tai ns. valssimyllyssä hieman litistettynä. Litistekaura ja sen valkuainen sulaa paremmin kuin kokojyvien. Eläimet pystyvät paremmin

kontrolloimaan käyttämänsä kauran määrän. Ruokintaan hakeutuu myös kesken talven väkirehuun tottumattomia yksilöitä ja täten hieman litistetyllä kauralla on havaittu olevan ns. ähkyjä ja muita ruoansulatushäiriöitä ehkäisevä vaikutus.

Pelletöityjä ja rakeistettuja sekä vitaminoituja täysrehuja on markkinoilla. Ne ovat kuitenkin luonnon olosuhteissa herkästi jauhoontuvia. Tämä saattaa aiheuttaa eläimelle syljeneritysongelmia, jolloin märehitimiseen tarpeellista sylkeä entsyymeineen ei ruoansulatuskanavaan erity riittävästi. Seurauksena voi olla vakavia ruoansulatushäiriöitä. Teollisesti valmistetut rehut soveltuvat lähinnä päivittäin tarkasti kontrolloituun rehuhooltoon, esimerkiksi pienten hirvieläinten tarhouksessa.

Tarkkaan ravintonsa valikoivien pienten hirvieläinten (erityisesti metsäkauris) on todettu pelkässä väkirehuruokinnassa käyttävän talvella pötsin neste-, kuitu- ja mahdollisesti myös kivennäistarpeensa tyydyttämiseen ruokintapaikan ympärillä kasvavien varttuneiden kuusten alaokistojen neulasbiomassaa. Tutkittuun tietoon perustuen tämä on seurausta yksipuolisen väkirehun tarjonnasta (pelkkä kaura tms.).

Rehuhoolto tulisi suorittaa vähintään kerran viikossa. Kuitenkin niin usein, että rehut eivät pääse edes tilapäisesti loppumaan. Myös hygieniasta on huolehdittava säännöllisesti poistamalla pilaantunut, jauhoontunut tai pahoin kastunut rehu ruokinta-automaateista. Lumihangelle ruokittaessa annostelukohteiden vaihto puhtaalle lumelle tulee tehdä riittävän usein ja huomioida rehupisteiden välinen etäisyys (noin 5 m), etteivät papanat putoile ”toisten lautasille”.

Homeisia hedelmiä kuten muutoinkaan pilaantunutta tai muutoin luonnotonta ravintoa ei eläimille tulisi tarjota. Kyseenalaisia ravinnoksi tarjottuja ovat esimerkiksi vanhat leivät jotka sisältävät muun muassa hiivoja. Nämä saattavat sekoittaa eläinten pötsin mikrobitoiminnat ja aiheuttaa niin ikään vakavia ruoansulatushäiriöitä ja eläimen menehtymisen.

RIISTASEURANTA RIISTAPELLOILTA JA RUOKINTAPAICOILTA

Eläinkannan seurantamahdollisuudet paranevat oikein mitoitettulla ja toteutetulla riistanhoidolla. Verotuksen suunnittelu toteutuksineen on siten realistisemmalla pohjalla. Näillä menetelmillä eläimiä voidaan myös ohjata alueille, missä ne eivät aiheuta vahinkoa maa- ja metsätaloudelle tai liikenteelle.

Riistapellot ja talviruokintapaikat tukevat valkohäntäpeurojen kannanhoidollisen metsästyksen toteutusta. Talviruokinta parantaa kuitenkin samalla myös heikompien yksilöiden selviytymistä ja luontaisten kuolevuus-tekijöiden vähetessä tulee metsästyksen kohdentua myös näihin peurakannan fyysisesti heikompiin yksilöihin.

Talven jälkeinen kuolleisuus on suurimmillaan yleensä huhti- jopa toukokuulla. Ruokintaa tulisi jatkaa vähintään siihen asti kunnes talvilaumat hajaantuvat. Satunnainen tai keskeytetty, varsinkin yksipuolisen viljan varaan rakennettu talviruokinta voi olla valkohäntäpeuroille kuten muillekin pienhirvieläimille ja luonnolle suurempi haitta kuin ruokkimatta jättäminen.

SUUNTAA ANTAVA REHUN KULUTUSARVIO TALVIRUOKINNASSA

riippuen muun ravinnon määrästä ja laadusta / saatavilla oleva luonnonravinto orasmaat ja riistapellot, muiden riistaeläinten osuus ja rehun hukkaantuminen tai pilaantuminen

Rehukulutusmalli:

Talviruokinta-aika:	marraskuu – huhtikuu (150 vrk)
Ruokinnassa olevat valkohäntäpeura:	25 kpl
Rehukulutus keskimäärin kg / yksilö / vrk:	1–2 kg
Rehun kokonaiskulutus yhden yksilön talviruokinnassa:	150–300 kg
Rehun kokonaiskulutus / 25 yksilön talviruokinnassa:	3700–7 500 kg

Rehulajikkeiden keskinäinen suhde ja kulutus talviruokinnassa:

			Vähimmäistarve	Valkohäntäpeura
			150 vrk/25 yks.	25 yks.
Rehulajike	noin %	kg		noin kg/vrk
Juurekset:	70	3000		20–35
peruna, porkkana, omenat				
yms. nestepitoinen rehu				
Kaura (myös litistekaura)	20	750		5–10
Nurmisäilörehut, apilaheinä	10	300		2–5
Yhteensä	100	noin 4000		noin 30–50

Kuva: riistakamera Suomen riistakeskus, Laitiala

Valkuais-, kuitu- ja kivennäispitoinen puna-apilaheinä ja juurekset talvella suoraan hangelta tarjoiltuna – sorkat otetaan avuksi jos lunta on tuprutanut rehujen päälle.

Siilomallinen peuraläppäri –valssimyllyssä hieman litistettyä kauraa pudotetaan annosteluluukusta kulutuksen mukaisesti syöttökaukaloon. Riippulautoitus estää rehun kastumisen ja lintujen sisäänmenon. Peuranaaraat ja vasat oppivat totutteluvaiheen jälkeen nopeasti käyttämään ruokintalaitetta. Vastaava ruokinta-automaatti toimii myös kaurilla.

Ruoka maistuu – peura tai kauris.

Kuvat: Ilkka Ala-Ajos

Liite 2.

TAVOITTEENASETELU

Uudenmaan riistanhoitoyhdistysten aluekokouksen 2014 päätöksen mukaisesti Uudenmaan aluetoimiston alueelle on laadittu valkohäntäpeurakannan hoitoa linjaava suunnitelma. Suunnitelman toteuttamisen kannalta keskeisin lähtökohta on kannanhoidon tavoitteista sopiminen. Tavoitteita on tarkoituksenmukaista asettaa eri tasoilla.

Koko aluetoimiston alueella on syytä sopia tietyistä peruseriaatteista. Nämä tavoitteet asettaa alueellinen riistanneuvosto alueellisia sidosryhmiä kuultuaan.

Tavoitteet:

Toimenpiteet:

Paikallisemmalla, mutta kuitenkin useamman riistanhoitoyhdistyksen kattavalla alueella voi olla tarpeen asettaa tarkentavia tavoitteita. Näistä tavoitteista päättävät kyseiset riistanhoitoyhdistykset yhdessä paikallisten sidosryhmien näkökulmat huomioiden.

Tavoitteet:

Toimenpiteet:

Valkohäntäpeurakannan tavoitteen asettelussa riistanhoitoyhdistyksillä on keskeinen rooli. Riistanhoitoyhdistystasolla määritellään raamit kannan tiheydelle ja sovitaan yksityiskohtaisemmista verotuseriaatteista. Riistanhoitoyhdistystason tavoitteen asettelussa on mukana riistanhoitoyhdistyksen maanomistajajärjestöjen edustaja, jonka rooliin kuuluu huolehtia alueen maanomistajien näkökulmien riittävästä huomioimisesta prosessissa.

Tavoitteet:

Toimenpiteet:

Yksityiskohtainen tavoitteiden määrittäminen, verotussuunnittelu ja kannan säätely hoidetaan metsästysseuroissa. Metsästysseurojen tulee huolehtia osana maanomistaja yhteistyötään siitä, että alueen maanomistajien näkökulmat ja tarpeet huomioidaan valkohäntäpeurakannan hoidossa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että viimekädessä ja ensisijaisesti metsästysoikeuden haltijan tehtävänä on huolehtia, että paikallinen valkohäntäpeurakanta ei aiheuta kohtuutonta haittaa alueen elinkeinotoiminnalle tai liikenteelle.

Tavoitteet:

Toimenpiteet:

Vuosi 201_

KOKONAISVEROTUS**Talvehtiva kanta**

aikuisia pukkeja		kpl
aikuisia naaraita		kpl
ylivuotisia pukkeja		kpl
ylivuotisia naaraita		kpl
Yhteensä		kpl

Vasatuotto

	%	+	kpl
--	---	---	------------

Tappiot:

-	- liikenne	-	kpl	
	- maatalous	-	kpl	
	- muu kuolleisuus	-	kpl	
-pedot	- pedot (mm. ilves ja kettu)	-	kpl	kpl

Arvio metsästettävästä kannasta

kpl

Seuraavan talven tavoitekanta

(lisätään + 10 % / ennallaan +-0 / vähennetään -10 %)

kpl

Kaadettava yhteensä

kpl

VEROTUKSEN RAKENNE

Kaadetaan	- aikuisia: naaraita		kpl
	pukkeja		kpl
	- ylivuotisia: naaraita		kpl
	pukkeja		kpl
	- vasoja: naaraita		kpl
	uroksia		kpl
	- vasoja	%	kpl
	- VasaaPerNaaras- suhdeluku		

*VasaaPerNaaras
ohjearvot: laskettaessa alle 2
pidettäessä ennallaan noin 2
kasvatettaessa yli 2,5,*

		Liite 4. Valkohäntäpeuran maaskentatulokset vuosina 1995–2015																					
VALKOHÄNTÄ PEURA / VITSVANSJUORT																							
Maalaskenta / Märkräkning																							
Vuosi/År	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	They's, Tåthet yks., ind./	Muutos, % Ändring %
Rhy/Jvf	161	202	200	188	230	196	227	256	286	221	261	246	308	277	303	242	221	198	265	358	408	12,6	14 %
Hyvinkää	73	89	100	95	94	163	148	170	141	101	76	102	138	95	90	60	75	74	114	101	131	10,7	30 %
Karjalohja	155	130	153	165	170	175	174	180	181	144	147	132	152	165	175	132	148	150	180	188	175	6,3	-7 %
Lohja	287	374	350	383	381	382	429	525	464	375	408	448	426	400	500	383	396	392	392	388	452	9,6	16 %
Nurmi-Pusula	189	252	173	222	266	218	246	305	262	248	215	226	205	202	269	206	167	186	169	215	284	7,8	32 %
Nurmijärvi	19	16	21	15	13	17	25	30	39	38	33	38	56	46	48	45	50	37	55	42	66	9,1	57 %
Sammatti	376	431	461	514	551	466	523	640	665	564	659	615	527	613	542	398	429	537	579	712	9,3	23 %	
Vihni ja Karkkila	1260	1494	1458	1582	1705	1617	1772	2106	2038	1691	1799	1807	1900	1712	1998	1610	1455	1466	1712	1871	2228	9,3	19 %
Yhteensä alue LS																							
Askola-Pukkila	57	51	59	54	34	85	87	113	81	68	87	65	70	50	77	40	48	50	82	103	130	3,6	26 %
Keski-Lusimaa	17	27	50	12	24	35	50	56	41	51	61	61	71	84	104	91	65	67	89	108	145	5,0	34 %
Lapinjärvi	78	38	70	60	104	110	86	86	88	57	69	45	50	55	96	99	83	69	65	92	125	3,8	36 %
Myrskylä-Artjärvi	28	33	42	49	64	76	57	67	67	21	59	83	112	114	126	112	69	42	84	124	151	4,0	22 %
Mäntsälä	104	91	105	103	132	150	192	260	251	235	236	238	230	219	222	225	220	156	151	299	377	6,5	26 %
Oirimattila	43	23	55	57	65	68	68	87	83	93	99	107	102	130	119	100	110	119	105	162	213	3,5	31 %
Lijendal	8	3	4	13	4	10	19	36	14	10	14	5	7	24	6	13	6	9	16	26	31	2,4	19 %
Yhteensä alue IS	335	266	385	348	427	534	559	705	625	535	625	604	642	676	750	680	601	512	592	914	1172	4,4	28 %
Ekenäsnejen	124	178	151	146	129	200	214	229	269	284	241	244	287	288	284	208	212	183	240	305	404	19,6	32 %
Esbo-Grankulla	78	60	55	53	58	106	111	190	165	126	141	163	200	181	148	149	136	148	206	239	298	9,4	25 %
Hangöudd	140	183	94	85	131	195	186	247	243	146	208	85	174	152	200	126	114	90	117	127	158	13,8	24 %
Vanda	57	49	43	68	71	54	95	84	64	62	68	56	70	55	80	76	96	86	96	91	105	4,4	15 %
Ingå-Snappertuna	197	183	235	275	287	381	409	459	496	511	481	489	543	572	593	482	488	390	449	514	594	14,0	16 %
Karis	69	72	70	114	128	163	223	199	223	220	169	196	214	198	235	207	211	211	242	246	268	14,1	9 %
Kyrklätt	182	192	242	184	206	280	313	315	327	295	266	296	324	323	373	291	334	359	387	387	456	12,5	18 %
Pojo	200	243	227	277	232	281	303	292	280	302	346	323	412	375	447	419	501	531	608	645	640	28,3	-1 %
Sjundeå	88	80	81	115	119	197	206	225	227	188	151	175	224	163	225	174	187	160	190	192	280	11,5	46 %
Tenala	300	395	451	493	506	636	691	726	773	728	845	885	1049	871	1011	915	978	869	1163	944	990	22,3	5 %
Yhteensä alue LR	1435	1635	1649	1810	1867	2493	2751	2966	3067	2862	2916	2912	3497	3178	3596	3047	3257	3027	3698	3690	4193	15,1	14 %
Pornainen	19	18	8	6	9	20	21	16	8	16	18	39	50	50	66	63	60	22	45	48	76	5,2	58 %
Ruotsimpyhtää	5	5	13	16	14	41	35	50	46	26	76	47	70	75	62	51	26	26	53	58	99	3,8	71 %
Borgå	67	61	62	101	76	122	139	175	238	221	264	305	338	330	375	359	392	391	463	576	710	10,8	23 %
Pernå-Lovisa	46	41	27	26	36	68	74	115	107	100	138	198	221	219	299	279	286	311	360	302	444	9,9	47 %
Sibbo	33	30	40	50	45	45	65	77	107	77	92	114	154	110	142	117	146	158	169	225	316	8,7	40 %
Yhteensä alue IR	170	155	150	199	180	296	334	433	506	440	588	703	833	784	944	869	910	908	1090	1209	1645	8,8	36 %